

Οικομουσείο Πετριτή και Νότιας Κέρκυρας

Το **Οικομουσείο** είναι ένας νέος θεματός συνάντησης με έναν τόπο και τους ανθρώπους του. Επιχειρεί μια σύνθεση, όπως σύνθετη είναι και η ιδέα που τον προσδιορίζει (**Οίκος**: βιωμένος χώρος σχέσεων γης και ανθρώπων + **Μουσείο**). Δεν περιορίζεται μέσα σε τοίχους, όπως τα συνήθη μουσεία, ούτε σε παράθεση ακίνητων εκθεμάτων, αλλά υποδεικνύει διαδρομές πάνω στις οποίες ο επισκέπτης θα συναντήσει τη ζωή και τις αφηγήσεις του τόπου που έρχεται να γνωρίσει.

Το **Οικομουσείο Πετριτή και Νότιας Κέρκυρας** επικεντρώνεται στην ανάδειξη της θαλάσσιας και παράκτιας κληρονομιάς της Νότιας Κέρκυρας, εστιάζοντας σε τρεις πόλους επίσκεψης: το φαροχώρι του Πετριτή, τη λιμνοθάλασσα Κορισσιών και τις αλυκές Λευκίμμης. Οι περιοχές αυτές χαρακτηρίζονται από πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, υλική και άυλη, η οποία μαρτυρά την αλληλεπίδραση των τοπικών κοινοτήτων με το θαλάσσιο και παράκτιο περιβάλλον στο πέρασμα των αιώνων.

Το Δίκτυο Πολιτιστικών Διαδρομών που προτείνει το Οικομουσείο θα σας φέρει σε επαφή με τις αθλιετικές κοινότητες και τα ιστορικά χωριά της ενδοχώρας, αλλά και με τα ευαίσθητα παράκτια οικοσυστήματα και το κερκυραϊκό τοπίο.

Η διαδρομή 1 Η στράτα των ψαράδων συνδέει το φαροχώρι του Πετριτή με τον παλαιό οικισμό των Κορακάδων καθώς και με τα ιστορικά χωριά της ενδοχώρας.

Η διαδρομή 2 Ο γύρος της Λιμνοθάλασσας Κορισσιών εξεζητάει περιμετρικά της λιμνοθάλασσας εξερευνώντας το ιδιαίτερο οικοσύστημά της και τις αθλιετικές και γεωργικές δραστηριότητες γύρω από αυτήν.

Η διαδρομή 3 Ο πλωτός ποταμός και οι αλυκές Λευκίμμης συνδέει τον οικισμό της Λευκίμμης με οργανικά του στοιχεία, όπως ο πλωτός ποταμός και οι αλυκές.

Η διαδρομή 4 Το μονοπάτι του δάσους και το μονοπάτι των βοσκών αποτελεί μία περιήγηση στο μεικτό δάσος του Αγίου Ματθαίου και στη συνέχεια συνεχίζει την κατάβαση προς τον Χαλικούνα.

Η διαδρομή 5 μπορεί να γίνει είτε με το αυτοκίνητο είτε με το ποδήλατο γύρω από το βουνό του Αγίου Ματθαίου.

Petritis and South Corfu Ecomuseum

The **Ecomuseum** is a new point of convergence between place and people which endeavours to create an integrated whole made up of parts, much like the word that describes it (**Eco**: a place of engagement between land and people + **Museum**). It is not contained within four walls, like conventional museums, nor is it manifested through static exhibits, but highlights routes along which visitors can learn more about the life and the features of the place they have come to see.

The **Petritis and South Corfu Ecomuseum** aims to highlight the marine and coastal heritage of South Corfu by focusing on three main visitor areas: the fishing village of Petritis, Korission Lagoon and the Lefkimi salt flats. These areas are rich in cultural heritage, both tangible and intangible, which testify to the strong interaction of local communities with the marine and coastal environment through the centuries.

Through a Network of Cultural Routes, you will get a closer look at the fishing communities and historic villages of the hinterland and the sensitive coastal ecosystems that are part of the Corfu landscape.

Route 1 The Fishermen's road connects the fishing village of Petritis with the old settlement of Korakades and the historic villages of the hinterland.

Route 2 Loop of Korission Lagoon follows the perimeter of Korission Lagoon, highlighting its unique ecosystem and the fishing and agricultural activities taking place around it.

Route 3 The navigable river and Lefkimi salt lake offers a special tour that combines the settlement of Lefkimi and its more natural elements, such as the navigable river and salt flats.

Route 4 Path through the forest and shepherd's trail takes you through the mixed forest of Agios Mattheos (St. Matthew) and then, it descends through the mixed forest of Agios Mattheos towards Chalikonas with a magnificent view towards Korission Lagoon.

Route 5 Around Agios Mattheos Mountain offers a tour that can be taken by car or by bicycle around Agios Mattheos (St Matthew) mountain.

Αλιευτικά σκάφη στο λιμάνι του Πετρίτη

Η τυπολογία των παραδοσιακών σκαφών είναι μεγάλη και διαφέρει ανάλογα με την ταξινόμηση της γάστρας (το υποθαλάσσιο τμήμα του σκάφους) ή της ιστιοφορίας. Παλαιότερα επικρατούσαν στην Κέρκυρα τα σκαριά τύπου *Gaïtas* και ακολούθως τα σκάφη τύπου *Gatzaō* και *Maounas*, που δεν συναντώνται πια

σήμερα. Ακολούθησαν τα σκάφη τύπου *Λίμπερτι* και το *Τρεχαντήρι*, καθώς και άλλες κατασκευές, όπως ο *Βαρκαλάς* και το *Καραβόσκαρο*. Στο λιμάνι του Πετρίτη επικρατούν τα τρεχαντήρια. Συναντώνται επίσης σκάφη τύπου *Λίμπερτι* και λίγα καΐκια τύπου Βαρκαλά και τύπου Καραβόσκαρο.

Τρεχαντήρι: από τους πλέον συνθισμένους τύπους γάστρας και από τους λιγαστούς που κατασκευάζονται μέχρι τις μέρες μας. Τα περισσότερα τρεχαντήρια σήμερα είναι μεταξύ 8-15μ. με χωρητικότητα 4-50 τόνων. Απαντάται ήδη από τον 17ο αιώνα και χρησιμοποιούνταν είτε για τη μεταφορά ανθρώπων και προϊόντων είτε για ψάρεμα. Συγκρατείται στα οξυπύρνα σκάφη. Τα τρεχαντήρια του Πετρίτη εξασκούν αλιεία με δίχτυα και παραγάδια, με βιντζότρατα και γρι-γρι [1-3].

Λίμπερτι: το σκάφος αυτό μπορεί να έχει μήκος από 8 μέτρα και 30μ. [5-6]. Το ποδόστημα της πλώρης (το δομικό στοιχείο στο οποίο καταλήγει το σκάφος στην άκρη) είναι συνήθως ελαφρώς κοίλο και η γάστρα στενή. Το ποδόστημα της πρύμνης προεξέχει ελάχιστα από τη γάστρα και είναι ευδιάκριτο εξωτερικά σε όλο του το μήκος. Παλαιότερα έφερε ιστία.

Τα καΐκια τύπου *Βαρκαλά* χρησιμοποιούνταν ως βοηθητικά στα αλιευτικά σκάφη που εξασκούσαν αλιεία με το αλιευτικό εργαλείο "γρι-γρι". Σήμερα παραμένουν λιγοστά στον Πετρίτη [6].

Τράτα: χαρακτηριστικό ψαράδικο σκαρί με μήκος 10-12 μέτρων. Η στενή και ρηχή της γάστρα εξυπηρετούσε την εύκολη κωπηλασία και την αλιεία στα ρηχά νερά, ενώ το έμβολο της πλώρης διευκόλυνε την τεχνική διαδικασία του απλώματος και του μαζέματος των δικτύων.

Η ανεμότρατα ή μηχανότρατα είναι το αλιευτικό πλοίο που χρησιμοποιεί τράτα, δηλαδή δίχτυ με σάκο που σύρονται από το σκάφος. Δένεται στην ηρύμνη του σκάφους και αλιεύει στο πέλαγος σε μεγάλη βάθος [7]. Παραλλαγή της η *Βιντζότρατα* [8].

Καραβόσκαρο: τύπος σκάφους που απαιτούσε παλαιότερους εμπειρικούς τρόπους σχεδιασμού του σκαριού. Το μήκος του μπορεί να φτάσει μέχρι και τα 40-50μ. και η χωρητικότητά του να ξεπεράσει τους 400 τόνους. Το κύριο χαρακτηριστικό του ήταν η ελλειψοειδής μορφή της ηρύμνης, ενώ υπήρχαν διαφοροποιήσεις ανάλογα με τη χρήση του ως εμπορικού ή αλιευτικού σκάφους [9].

1. Τρεχαντήρια στο λιμάνι του Πετρίτη
2. Τρεχαντήρια ριχνει δίχτυα
3. Το σκάφος "Φανερωμένη" τύπου τρεχαντήρι στο λιμάνι του Πετρίτη
4. Η Ασμητόβαρκα του τρεχαντηριού "Φανερωμένη" για ψάρεμα με "γρι-γρι"
5. Το σκάφος τύπου Λίμπερτι "Άγιος Σπυρίδων" στο λιμάνι του Πετρίτη

6. Μικρό σκάφος τύπου βαρκαλά συνοδεύει αλιευτικό σκάφος τύπου Λίμπερτι
7. Η μηχανότρατα "Άγιος Ιωάννης" στο λιμάνι του Πετρίτη
8. Βιντζότρατα
9. Καραβόσκαρο (κόκκινο σκάφος) στο λιμάνι του Πετρίτη (© Σ. Γρίβινης)

1. Trehantiri boats at Petritis Harbour
2. A small trehantiri casting nets
3. The "Faneromeni" trehantiri in Petritis Harbour
4. The companion lamp-boat to the "Faneromeni" for purse seine fishing
5. The Liberty-type "Agios Spyridon" at Petritis Harbour

6. A small varkalas-type boat accompanies the Liberty-type fishing boat
7. Trawler "Agios Ioannis" at Petritis Harbour
8. Bottom trawler
9. Karavoskaro (red vessel) in Petritis Harbour

Fishing vessels at Petritis harbour

There are many types of traditional vessels and they vary according to the classification of their hull (the part of the boat under the waterline) or sail configuration. The hull types once popular in Corfu were wooden, sail-powered boats such as the *gaïta*, followed by the larger *gatzaō* and the flat-bottomed *maouna*, which are no longer

found. They were succeeded by the *Liberty* clipper-type boats and the *trehantiri*, and others such as the *varkalas* and *karavoskaro*. The trehantiri boats are the predominant type seen at Petritis Harbour. *Liberty* clippers and a few caiques of the *varkalas* and *karavoskaro* design are also seen.

Trehantiri: one of the most common hull types (similar to the *trabaccola* design) and one of the few still being made. Most trehantiri boats these days are 8-15 metres long with a tonnage of 4-50 tons. They were already in use in the 17th century, and were used to transport passengers and cargo, or for fishing. The trehantiri is classified as a cruiser-stern boat. Trehantiri boats in Petritis practise net and long-line fishing, with bottom trawls ("vintzotrata") and purse seines ("gri-gri") [1-3].

Liberty: this boat may range from 8 to 30 metres [5-6]. The bow stem (the most forward part of the ship's bow) is usually slightly concave (clipper bow) and the hull is narrow. The sternpost protrudes slightly from the hull and is clearly visible over its entire length. In the past, it was rigged with sails.

The caique-type *varkalas* was used as companion boat to fishing vessels employing purse seines. There are very few in Petritis nowadays [6].

Trata (trawler): a typical fishing hull type about 10-12 metres in length still active today. The narrow and shallow-draft hull made it easier to row and fish in shallow waters, while the bowsprit assisted the process of deploying and retrieving nets.

Sail- or engine-driven trawlers are fishing boats using trawls or seines with strong materials. The trawl is attached to the stern of the vessel and fishes in open sea at great depths [7]. The bottom trawler is one variation [8].

Karavoskaro: a type of boat requiring older, empirical methods for designing the hull. They could be as long as 40-50 metres with a tonnage of more than 400 tons. The main characteristic was its elliptical stern, though there were many variations depending on its intended use (cargo or fishing) [9].

Δίκτυα & τεχνικές αλιείας

Το ψάρωμα με δίκτυα είναι ένας από τους συνηθέστερους τρόπους αλιείας. Το πιο κοινό από αυτά στην Κέρκυρα ήταν η *τράτα* ή αλλιώς *γρίπας*, ένα μεγάλο και μακρύ συρόμενο δίκτυο με κωνικό σάκο στην απόληξή του, που κίχλωνε και εγκλωβίζε τα αλιεύματα [1].

Η *μηχανότρατα* [2] είναι ένα σύγχρονο αλιευτικό εργαλείο, στο οποίο το μηχανοκίνητο σκάφος κινείται και σύρει τον δικτυωτό σάκο, την τράτα, με δύο συρματοόχινα. Η μηχανότρατα ψαρεύει σε βαθιά νερά είδη που ζουν κοντά στον πυθμένα.

Στα σύγχρονα δυναμικά αλιευτικά εργαλεία του Πετρίτη συγκαταλέγεται το *ψάρωμα με γρι-γρι* [3]. Το γρι-γρι (μεγάλο ορθογώνιο δίκτυο) ρίχνεται κυκλικά και περικυκλώνει το κοπάδι ψαριών. Με το γρι - γρι πιάνονται κυρίως αφρόσαρα και άλλα πελαγίσια ή μεταναστευτικά ψάρια. Τα γρι-γρι ψαρεύουν την ημέρα και τη νύχτα.

Με τη γενική ονομασία *δικτυάρικα* ονομάζονταν όλοι οι τύποι των αρακιών που εξασκούσαν αλιεία με τα *στατικά δίκτυα* [4]. Μπορεί να έχουν απλή μορφή, όπως τα λεγόμενα *απλάδικα δίκτυα* (αφρού ή βυθού) κατασκευασμένα από μονό δίκτυο και ψιλό νήμα, ή να είναι σύνθετα, όπως τα *μανωμένα δίκτυα*, που έχουν τρία επάλληλα φύλλα και χρησιμοποιούνται κυρίως για την αλιεία των βαθύψαρων.

Τα *δίκτυα* [6], κατασκευασμένα από βαμβακερές ίνες, μετάξινα, κανάβινα και με χρήση φυσικών βαφών παλαιότερα, και από συνθετικά νήματα σήμερα, σχηματίζουν πλέγματα με ποικιλία σχημάτων και μεγεθών. Το μέγεθος των ματιών ποικίλλει ανάλογα με τις τεχνικές και τα αλιεύματα.

Τα *παραγάδια* αποτελούν διαδοσμένη μέθοδο αλιείας που βασίζεται στη χρήση αγκιστριών και δολιώματος. Φέρουν είτε βαρίδια (παραγάδια βυθού) είτε φελιούς (παραγάδια αφρού) και ποικίλουν ανάλογα με το πάχος των νημάτων και των αγκιστριών.

Στις παραδοσιακές τεχνικές παράκτιας αλιείας στην Κέρκυρα συγκαταλέγεται ο *πεζόγριπος* ή *πεζότράτα* [7]. Οι ψαράδες, οι ονομαζόμενοι *τρατάρηδες*, τραβούσαν με επιδέξιες και ρυθμικές κινήσεις από τη στεριά τις δυο άκρες του δικτυού της τράτας που είχε ξεδιπλώσει το μικρό αλιευτικό πλοιάριο, πιάνοντας ό,τι είχε εγκλωβιστεί στο σχηματισμένο ημικύκλιο των δικτυών τους.

Τα *καλάθια* (*κοφίνι, κιούρτσι*) [8] ανήκουν στις παγίδες ψαρέματος και κατασκευάζονταν από καλάμια ή βούρλο με ειδική πλέξη, ώστε να εγκλωβίζει τα ψάρια. Οι *καλαμωτές* (ψάθινοι φράχτες) ήταν μια άλλη τεχνική παγίδευσης των ψαριών, κυρίως για τα ρηχά νερά. Το *πεζόβολο* [9] αποτελούσε έναν τρόπο αλιείας που βασιζόταν στην παραγωγή τεχνητού φωτός, που αιφνιδιάζε και προσέλκυε τα ψάρια, τα οποία πιάνονταν από το πλοιάριο με καμάκι ή απόχνη. Το *πεζόβολο* ήταν ένα κυκλικό δίκτυο για ψάρωμα στα ρηχά νερά, το οποίο ριχνόταν με τα χέρια περιστροφικά ψηλά στον αέρα για να καταλήξει ανοικτό πάνω στην επιφάνεια της θάλασσας.

1. Μάζωμα τράτας. Το πλοιάριο που χρησιμοποιούσαν το δίκτυο της τράτας ονομάζονταν *trates*
2. Μηχανότρατα στα λιμάνι του Πετρίτη
3. Στα γρι-γρι κίχλωνε τα ψάρια προσελκύνονται από μια εστία δυνατού φωτός που εκπέμπεται από λάμπες που βρίσκονται στο σκάκι, στη συνοδευτική μικρότερη βάρκα καθώς και σε πλωτές σχεδίες με λάμπες που αποκαλούνται *ρομπότ*

4-5. Ρίξιμο δικτυών από τρεχαντηράκι και τρεχαντηρί με σημαδούρες
6. Μνήσθια δικτυών στο λιμάνι του Πετρίτη
7. Αναρρόσωση ψαρέματος πεζότράτας στο λιμάνι του Πετρίτη
8. Πλεκτά καλάθια
9. Πυροφάνι

1. Retrieving the trawl (*trata*)
2. Trawlers at Petritis Harbour
3. The *night-time seiners* draw the fish by using a strong light emitted by lamps on the mother vessel (*caique*), the smaller companion boats or on floating rafts fitted with lamps, called *robots*.
4-5. Deploying nets from a small

trehantri and a *trehantri* with buoy markers
6. Mending nets at Petritis Harbour
7. Re-enactment of beach seining at Petritis Harbour
8. Woven baskets and traps
9. Night-fishing lantern

Nets & fishing techniques

Fishing with nets is one of the most common methods used to catch fish. In Corfu, the most popular of these was the **trawl** or **gripas**, a big and very long *towed net* shaped like a cone with a pointed end (codend) that encircled and trapped the fish inside [1].

The engine-powered **trawler** [2] is a modern fishing vessel that pulls the trawl net behind it with two warps (wire ropes) as it travels. Trawlers fishing in deep waters (bottom trawlers) catch species living on or near the sea bottom.

Another of the modern fishing techniques used at Petritis Harbour is **purse seining** (**gri-gri**) [3]. The purse seine (a large rectangular net called a "gri-gri") is deployed in a circle to surround a shoal of fish. The gri-gri is used mostly to catch pelagic fish and other mid-water or migratory fish. Purse seiners fish both during the daytime and at night.

The general name, **dichtyarika** (**netters**), is used to refer to all hull types using *static nets* in fishing [4]. Static, or set, nets may be of a simple form, such as the so-called *apladika* gill or tangle nets (floating or set at the sea bottom) made with a single, light-weight filament, or more complex, such as the *manomena* trammel nets with three layers of netting used to catch mainly deep-water fish.

The **nets** [6], made from cotton, silk or hemp fibres and using natural dyes in the past and nowadays from synthetic fibres, form a mesh of various shapes and sizes. The size of the mesh varies according to the technique and the type of fish being caught.

Aparagadi is a popular type of longline fishing method using hooks and bait. The lines are either weighted (bottom line fishing) or have corks (floating line fishing) and vary according to the diameter of the fishing line and the size of the hooks. Shorter pieces of line called "paramalla" (snoods) with hooks on the end are attached at intervals to the main long line ("mana").

One of the traditional onshore fishing techniques used in Corfu is the **pezogripas** or **pezotrata** [7] (beach seining). The fishermen, called "tratarides", stood onshore and were skilled in rhythmically pulling in the two ends of the nets cast by a small trawler, capturing any fish caught in the semicircle formed by their nets.

The **baskets** (**kofinia, kiourtsi**) [8] were used as fishing pots or traps and were made from reeds or bulrushes in a special weave to trap fish. The *kalamotes* (wicker fences) were used as another technique for trapping fish, mainly in shallow waters. The **pyrofani** [9] (lantern) was one way of boat fishing at night. It relied on producing an artificial light to surprise and attract the fish, which were then caught with a spear or landing net. The **pezovolvo** was a circular net cast by hand in a twirling motion high in the air, opening up as it landed on the surface of the sea. It was a fishing method requiring special skill and was used to catch fish in shallow waters.

Ξυλοναυπηγική – Το καρνάγιο του Πετρίτι

Από την καρίνα, το θεμέλιο που θέτει ο ναυπηγός για να κατασκευάσει ("σκαρώσει") τα σκαριά, από μια μικρή βάρκα μέχρι ένα μεγάλο ξύλινο πλοίο, παίρνει το όνομά του ο χώρος του παραδοσιακού ναυπηγείου: *καρνάγιο* (ιαβ. *carenaggio* < *carena* < *carina*) [1-3].

Η θέση τους είναι σε ασφαλή όρμο, λιμάνι ή σκάλη, με ομαλή κλίση του βυθού για να στηθεί η ράμπα ανέλικτης ή καθέλικτης. Επικεφαλής της επιχείρησης και των τεχνιτών του καρναγίου είναι ο μάστορας ναυπηγός, ο *καρβομαραγκός*. Οι τεχνίτες έχουν ειδικότητες: ο *πριονιστής* μετατρέπει τους κορμούς και τα "στραβόξυλα" σε αδρά δομικά στοιχεία του σκάφους, ο *πελεκητής* με μόνο εργαλείο του το *σκεπάρνι* διαμορφώνει την ξυλεία, ο *κατρανός* ετοιμάζει την πίσσα (το *κατράμι*), ο *καλοφάτης* στεγανοποιεί το σκαρί, κι άλλοι φτιάχνουν τα πανιά και τα κουπιά.

Το καρνάγιο του Πετρίτι δεν υπάρχει πια [4]. Η λειτουργία του άρχισε το 1954, από μάστορα που έμαθε την τέχνη της ναυπηγικής και της καρβομηχανικής, και σταμάτησε το 2000 περίπου. Εδώ επισκευάζονταν αρχικά και κατασκευάζονταν, στη συνέχεια, μικρές βάρκες και καϊκια, εξυπηρετώντας πολλές περιοχές από την Κέρκυρα, τη Λευκίμμη και τον Κάβο μέχρι και τους Παζούς. Τα σκάφη τοποθετούνταν στον χώρο του καρναγίου σε σειρές, για έξι περίπου μήνες, και ρίχνονταν στη θάλασσα στην αρχή της καλοκαιρινής περιόδου.

Σήμερα έχει εκλείψει η παλαιότερη ποικιλία παραδοσιακών σκαφών που κατασκευάζονταν στα καρνάγια. Συνεχίζουν να χτίζονται κυρίως τρεχαντήρια, αλλιά και τράτες, λίμπερτι, καρβόσκαρα. Όλα αυτά τα σκαριά μπορούμε να τα δούμε στον αθλητικό στάδιο του Πετρίτι, όταν βρίσκεται αραγμένος στο λιμάνι του, σε κάποια ανάπαυλα ανάμεσα στις ψαριές [5-6].

Συναφή με την αλιεία επαγγέλματα

Το καρνάγιο του Πετρίτι πρόσφερε εργασία σε 15 με 20 άτομα περίπου. Αρκετά άτομα απασχολούνταν παλαιότερα και με άλλα συναφή με την αλιεία επαγγέλματα, κατασκευάζοντας νισεράδες, πανιά, κοφίνια και δίχτυα. Στους νεότερους χρόνους τα επαγγέλματα αυτά εξαλείφθηκαν και τη θέση τους πήραν το γαγοποιείο, το εργοστάσιο μεταποίησης αλιευμάτων (συσκευασία και κατάψυξη γαύρου και σαρδέλλας) και σήμερα οι ψαροταβέρνες [7-8].

1. Παλιό καρνάγιο
2-3. Τα λίγα καρνάγια που έχουν επιβιώσει στις μέρες μας επισκευάζουν σύγχρονα σκάφη. Ελάχιστα συνεχίζουν την αρχαία παράδοση της ξυλοναυπηγικής τέχνης (© Σ. Γκίνις)

4. Το καρνάγιο στο λιμάνι του Πετρίτι (1980) (© Σ. Γκωργολιάς)

5-6. Σκάφη στο λιμάνι του Πετρίτι (© Φωτ. & Γ. Γκίνις)
7-8. Στις ψαροταβέρνες κατά μήκος του λιμανιού και της παραλίας του Πετρίτι καταλήγουν τα αλιεύματα της περιοχής: γαύρος, σαρδέλα, γάτος, σαπρίδια, καλιό, αλλιά και μπακαλιάροι, κέφαλοι και σάλτσες, όπως και τσιπούρες, σαργαί, λιθρίνια και συναγριδες

1. Old boatyard
2-3. The few boatyards which survive now repair modern boats. Very few continue the ancient tradition of wooden boat-building
4. The boatyard at Petritis Harbour (1980)
5-6. Boats at Petritis Harbour

7-8. Many of the locally caught fish end up at the seafood restaurants along the port and beach at Petritis: anchovies, sardines, boops, horse mackerel, Atlantic chub mackerel, hake, flathead grey mullet, dreamfish, sea bream, sargo, pandora and dentex

Wooden boat-building – The Petritis boatyard

The Greek word for "boatyard" – *karnagio* – takes its name from "karina", the word for "keel" (Italian: *carenaggio* from *carena*) [1-3]. The keel is the foundation laid by the boatbuilder upon which the hull is built, whether it is a small tender or a large wooden ship.

Boatyards are usually situated in a sheltered bay, port or harbour, with a smooth incline toward the sea allowing the construction of a slipway for pulling out or launching the boats. The head of the boatyard who supervises the technicians is the *master builder*, or *boatwright*. The technicians each have their own speciality: The *sawyer* transforms wooden logs and timbers into the boat's thick structural members; the *hewer* uses only the adze to shape the wooden members; the *katranas* prepares the pitch (*katrami*) for caulking; the *kalafatis* (*caulker*) seals the seams to make the hull watertight; and others make the sails and oars.

The boatyard at Petritis no longer exists [4]. It began operations in 1954 under a master boatbuilder who learned the art of shipbuilding and boat engineering, and closed in about 2000. It initially undertook repairs and later building of small boats and caiques, serving areas from Corfu town, Lefkimmi and Kavos, and as far as the Paxi islands. The boats were placed in the boatyard in rows for about six months and were launched into the sea at the start of the summer season.

Nowadays, the oldest types of traditional boats built at these boatyards are no longer seen. The types of boats still being made are mainly trehantiri boats, trawlers, Liberty-type clippers and karavoskaro boats. All of these hull types can be found amongst Petritis' fishing fleet, when they are berthed at the harbour in-between heading out to fish [5-6].

Occupations related to fishing

The Petritis boatyard employed 15 to 20 people. In the past, quite a few people were occupied with professions related to fishing, such as making waterproof clothing, sails, baskets and nets. These professions disappeared in more recent times and were replaced by ice makers, fish processing plants (packing and freezing anchovies and sardines) and seafood restaurants now found everywhere [7-8].

Interreg
Greece-Italy
FISH & CHIPS

UNIVERSITÄT
DI BOLOGNA

This project is co-financed by the European Regional Development Fund (ERDF)

Integrated Environmental
Management

UNIVERSITÄT
DI BOLOGNA

This project is co-financed by the European Regional Development Fund (ERDF)

Ο οικισμός και το λιμάνι του Πετριτή

Τα κατάλοιπα μιας ρωμαϊκής έπαυλης και το όνομα *Egripus* (Εύριπος) του μικρού ποταμού που εκβάλλει στην παραλία του Πετριτή συνδέουν τον τόπο με την αρχαιότητα [1-2]. Ως *Egripus* καταγράφεται το 1323, όταν οι Ανδονγαυοί παραχωρούν την περιοχή, ως τιμάριο, στους ευγενείς Πετρετίν, με καταγωγή από το Τράνι της Απουλίας. Τα μέλη της οικογένειας κατέλαβαν σημαντικά αξιώματα και υιοθέτησαν το επώνυμο Πετρετίνος - Πετρετίν, δίνοντας στο σημερινό χωριό την ονομασία του. Η φεουδαλική γη τους εκτεινόταν κυρίως στη νότια πλευρά της Κέρκυρας.

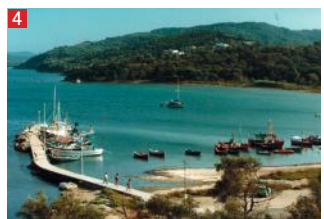
Την προγονική οικία της οικογένειας αποτελούσε ένα τριώροφο αρχοντικό της Βενετοκρατίας (1386-1797), από το οποίο σώζεται ο μονόκωπος κτητορικός ναός της θεοτόκου Βλαχέραινας (16ου αι.). Το αρχοντικό αποτέλεσε την έδρα και της διάδοξης οικογένειας Παλιατιανού, γαιοκτημόνων της κερκυραϊκής υπαίθρου [3].

Το Porto Eurippe ή Euripo, όπως σημειώνεται από Βενετούς χαρτογράφους [1], είναι ο σημερινός όρμος του Πετριτή, ο οποίος λειτουργούσε ως μικρό αλιευτικό επίγειο (Σκάλα) του οικισμού *Korakades*. Ο αμμουδερός βυθός του, οι ψαροτοπιά του και εκείνοι της απέναντι Ηπειρωτικής ακτής, πλήθυσαν σε αφρόψαρα, αποτέλεσαν και αποτελούν ακόμη, πρόσφορο πεδίο για την αλιεία, το εμπόριο και τις θαλάσσιες επικοινωνίες.

Η ίδρυση τελωνοφυλακείου στον Πετριτή το 1925 έδωσε ώθηση στην κίνηση του λιμανιού και στις ναυτικές και εμπορικές σχέσεις με τα απέναντι παράλια [8]. Το τελωνείο έπαυσε τη λειτουργία του το 1967.

Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, η ενίσχυση του αλιευτικού εξοπλισμού, η κατασκευή νέων αλιευτικών σκαφών και η μετάβαση από την ιστιοφόρο στη μηχανοκίνητη αλιεία έδωσαν νέα πνοή στο λιμάνι και την αλιεία του Πετριτή. Μια νέα αλιευτική εστία δημιουργήθηκε για την Κέρκυρα, κατά τις δεκαετίες του 1950 και 1960, και τα αλιεύματά της όχι μόνο κάλυπταν την τοπική αγορά, αλλά και συσκευάζονταν στο τοπικό εργοστάσιο συσκευασίας και κατάψυξης γαύρου και σαρδέλας, για να διατεθούν εκτός νήσου.

Το 1970, λόγω επαπειλούμενων καταlishθήσεων, 140 οικογένειες από το χωριό Κορακάδες, το λεγόμενο «παλιό χωριό» [6], αναγκάστηκαν να μετακινηθούν στο λιμάνι, την παλιά τους *Σκάλα*. Έτσι, το χωριό του Πετριτή απέκτησε νέο ρυμοταμικό σχέδιο, κοινόχρηστους χώρους και εδραίωσε την ταυτότητά του ως ένα από τα αξιόλογα ψαροχώρια της Κέρκυρας.

1. Βενετοί χαρτογράφοι σημειώνουν τον ποταμό και το λιμάνι του Ευρίπου (*Porto Eurippe, Egripus Portus*) στον κόλπο του Πετριτή
2. Ο κάμπος του Ευρίπου σήμερα
3. Το αρχοντικό Παλιατιανού (© Σ. Γκίνις)

4-5. Το λιμάνι του Πετριτή παλαιότερα
6. Το παλιό χωριό Κορακάδες
7. Το λιμάνι με τα σκάφη της παράκτιας αλιείας
8. Το κτίριο του παλαιού τελωνείου σήμερα

1. Venetian mapmakers marked the river and port of Egripus as *Porto Eurippe or Euripus Portus* in Petritis bay
2. The Egripus plain nowadays
3. The Palatianos family manor house

4-5. Petritis Harbour in the past
6. The old village of Korakades
7. The port with coastal fishing boats
8. The customs office building in the present day

Petritis village and harbour

The remains of a Roman mansion and the name *Egripus* (Evrivos), of the small river that empties into the sea at the Petritis shore, link the area to antiquity [1]. The settlement was documented as “Egripus” in 1323, when the Angevins conceded the areas as a fief to the noble family of Petretin, originally from Trani in Apulia, southern Italy. Members of the family occupied high offices and adopted the surname Petretinus, Petritin or Petretin, ultimately giving it to the present-day village. Their feudal lands extended mostly over the southern part of Corfu.

The family’s ancestral home was a three-storey mansion of the Venetian period (1386-1797), of which only the single-nave church dedicated to the Virgin Mary Blachernae (16th c.) remains. The mansion was also the base for the successor family of Palatianos, landowners of the Corfiote countryside [3].

Porto Eurippe or Euripo, as marked by Venetian mapmakers [1], is the current-day bay of Petritis, which served as a small fishing landing (Skala) for *Korakades* village. Its sandy bottom, its fishing grounds and those of the Epirus coast opposite, rich in pelagic fish, were and still are a fertile ground for fishing, trade and maritime transport.

The establishment of a customs registry in Petritis in 1925 was a boost for traffic in the port and for maritime and commercial exchange with the opposite shores [8]. The customs office ceased operations in 1967.

After World War II, improvements in fishing equipment, construction of new fishing boats and the transition from sails to engine-driven fishing breathed new life into Petritis Harbour and its fishery. A new fishery base was created for Corfu during the 1950s and 1960s, when the catch was more than enough to meet local demand. It was also packed at the local anchovy and sardine processing and freezing plant for distribution off the island.

Because of the threat of landslides, 140 families from Korakades village, the so-called “old village” [6], were forced in 1970 to move down to the port and their former *fish landing*. As a result, Petritis village acquired a new street plan and common-use public areas, and consolidated its identity as one of the important fishing villages of Corfu.

Το βιβάρι στο Τάγιο

Η λιμνοθάλασσα Κορισσίων αποτελεί τον μεγαλύτερο υδροβιότοπο της Κέρκυρας κι ένα μοναδικό οικοσύστημα [1-2]. Λίθινα εργαλεία που κατασκευάστηκαν με την τεχνική Levallois, του ανθρώπου του Νεάντερταλ (Μέση Παλαιολιθική Εποχή, 130.000 - 40.000 χρόνια πριν), βρέθηκαν στη θέση Παλιαύλακο, δίπλα στη σημερινή μπουκά (τεχνητό δίαυλο) της λίμνης [3]. Από τότε και στη διάρκεια μεταγενέστερων περιόδων, σε ένα αντίστοιχο υγροτοπικό περιβάλλον, οι άνθρωποι έζησαν και άφησαν οπαραδικά ίχνη στον κερασίο χώρο γύρω από τη λιμνοθάλασσα.

Η μετατροπή της αβαθούς λίμνης σε λιμνοθάλασσα με τη διάνοιξη διαύλου ανάγεται στους μεσαιωνικούς χρόνους, ενώ ιστορικά τεκμήρια μαρτυρούν τη μίσθωση τμημάτων της λίμνης για τη χρήση τους ως βιβαρίων (ιχθυοτροφείων), ήδη από τον 16ο αι.

Το ψάρωμα στη λιμνοθάλασσα είναι άμεσα συνδεδεμένο με το σύστημα λειτουργίας του παραδοσιακού βιβαρίου, του ιχθυοτροφείου, δηλαδή, της λιμνοθάλασσας. Η αλιεία εδώ στηρίζεται σε μια σειρά κλωβιών και παγίδων, που επιτρέπουν στα ψάρια την είσοδο σε αυτήν αλλά όχι και την έξοδο [5]. Η είσοδος γίνεται από την «μπουκά», το τεχνητό άνοιγμα της λιμνοθάλασσας προς τη θάλασσα (Τάγιο). Τα ψάρια μπαίνουν κατά τη διάρκεια της «βγαλίσιας», όταν, δηλαδή, το νερό της θάλασσας βγαίνει από τη λίμνη, κολλημπώντας αντίθετα στο ρεύμα και μεγαλώνουν μέσα στη λίμνη σε μικρό χρονικό διάστημα. Στην περιοχή του βιβαρίου βρίσκονται και οι αλιευτικές εγκαταστάσεις των ψαράδων.

Στα νερά της λιμνοθάλασσας ζουν κέφαλοι, λαβράκια, τσιπούρες, σαργόι, χέλια, καβούρια, γαρίδες, μπαρμπούνια, μπουρμπούρες και μικρά στρείδια. Οι ψαράδες αλιεύουν τον κέφαλο με δίκτυα, καμάκια, πεζόβολους, παραγάδια. Μερικές φορές δένουν τις μπάφες (θηλυκοί κέφαλοι) με κλωστή, κοντά στη βάρκα προσελκύοντας τους αρσενικούς, τους οποίους αλιεύουν με πεζόβολο.

Η Άνοιξη είναι η εποχή των χελιών που μαζεύονται στο ρεύμα που δημιουργείται στη «μπουκά» της Κορισσίας. Το ψαρεμά τους γίνεται με βοληκούς, κυλινδρικές κατασκευές από δίχτυ, σαν τούνελη [6]. Η γαρίδα της λιμνοθάλασσας είναι πολύ ψηλή και για την αλίευσή της χρησιμοποιούνται "φωλιές" από θάμνους και απόκη σχήμα 'Ταυ' [7].

Η κίνηση μέσα στη λιμνοθάλασσα Κορισσίων γίνεται με τους *κορίτους*, τις παραδοσιακές βάρκες χωρίς καρίνα, που κινούνται με τη βοήθεια ενός ξύλου, συνήθως καλαμιού, το οποίο ακουμπά στο βυθό. Στη βόρεια πλευρά της λίμνης, ο παλαιός δρόμος οδηγούσε στη θέση του μώλτου για βάρκες, με τις οποίες οι 'λιμνολόγοι' (ψαράδες της λίμνης) περνούσαν στο τάγιο από το μέσο περίπου της βόρειας πλευράς της λίμνης.

1. Η μπουκά της λίμνης στο Τάγιο
2. Το παραδοσιακό βιβάρι της λίμνης
3. Κάτω γνάθος ιπποπόταμου από τη λίμνη Κορισσίων (π. 150.000-80.000 πριν από σήμερα). Αρχαιολογικό Μουσείο Κέρκυρας

4. Κέφαλοι της λίμνης (© Δ. Αρμενιάκος)
5. Το σύστημα των παγίδων (© Δ. Αρμενιάκος)
6. Βοληκοί και κορίτες στις όχθες της λίμνης
7. Απόκη για γαρίδες και καμάκια

1. The artificial opening of Korission lagoon onto the sea ('tagio')
2. The traditional aquaculture facility (vivari) at Tagio
3. Lower mandible of hippopotamus, Korissia Lake (150,000-80,000 before present). Archaeological Museum of Corfu

4. Flathead mullet from the lake
5. System of traps
6. Funnel shaped net and flat-bottomed boat (koritos) by the lake
7. Landing net for shrimps and spears

The aquaculture facility (vivari) at Tagio

Korission Lagoon is the largest wetland on the island [1-2]. The earliest human presence on the land-side of the lagoon is dated to the Middle Palaeolithic Age (130,000-40,000 years ago), based on findings of Levallois technique stone tools at Paliavlako, next to the current-day entrance to the lake [3]. These findings imply the sporadic use of the space by humans in the Middle Palaeolithic Age, and during later periods.

The shallow lake was converted into a lagoon by opening an artificial channel in this strip of land during the Middle Ages, while historical documents indicate there was a fish farm and that sections of the lake with its furrows was leased as far back as the 16th century.

Fishing in the lagoon is directly linked to the presence of aquaculture facilities, also known as "vivaria" from the Latin "vivarium", where the fish are trapped in cages [5]. A system of traps is in place at the lake which allows fish to enter but not to exit. The fish fry come into the lake from the sea, when the sea water exits the lake, as they swim against the current and they develop quickly. The fishing facilities of local fishermen are located near the fish cages.

The lagoon waters are home to flathead grey mullet, European bass, sea bream, sargo, eel, crabs, shrimps, red mullet, striped seabream and small oysters. The local fishers have developed a number of methods for catching flathead mullet using nets, spears, hand-cast nets or longline fishing [4]. They also trick male flathead mullet by tying the pregnant females with a string, letting them out for a distance and then pulling them back towards the boat to attract the males, which they catch with a hand-cast net.

In spring, the eels make their own presence known. As a migratory species, it congregates in the current created at the mouth of Korission Lagoon. They are caught using a type of net in the shape of a funnel in which they become trapped [6]. Another occupant of the lagoon is the shrimp, which is very small and improvised nests made of shrubbery tied with string are used to catch them. The fishers catch them with a landing net, which is purpose-made out of two pieces of wood forming a capital "T" [7].

Fishing on Korission Lagoon is done using a flat-bottomed boat called a "koritos". It is propelled using a long piece of wood, usually a reed, which reaches to the bottom. In the past, the old road passing along the north side of the lake led to a dock for boats, from the lake fishers would use to reach the gap on the sand spit from about the middle of the north side of the lake.

Αλυκές Λευκίμμης

Η ύπαρξη των αλυκών [1] ανάγεται στη βυζαντινή εποχή. Επίσημως καταγράφηκαν το 1456, κατά την ενετική κυριαρχία, όταν το εμπόριο αλατιού ήταν κρατικό μονοπώλιο και, συνεπώς, η παραγωγή και διακίνησή του αφορούσε άμεσα την κεντρική οικονομία. Από το 1681 κι έπειτα, οι αλυκές ενοικιάζονταν σε ιδιώτες. Οι αλυκάρηδες, εργάτες υποχρεωτικής εργασίας, καθοριζόνταν από τους τοπικούς άρχοντες-ενοικιαστές και όφειλαν να παραμένουν στον χώρο καθ' όλη τη διάρκεια της παραγωγής του αλατιού.

Το θαλασσίνο νερό εισερχόταν στις αλυκές και έμενε σε ειδικές δεξαμενές (θερμάστρες), μέχρι να αποκτήσει την κατάλληλη θερμοκρασία. Έπειτα οδηγούνταν στα αλατοπήγια (τηγάνια), όπου και παρέμενε ώσπου να εξατμιστεί το νερό, αφήνοντας πίσω του το αλάτι. Στη συνέχεια, οι αλυκάρηδες έξιζαν το αλάτι από το κάθε τηγάνι και με βαγόνια, πάνω σε ένα δίκτυο ραγών, το μετέφεραν σε προσωρινό χώρο αποθήκευσης [3]. Από εκεί, εάν πωλούνταν άμεσα, το φόρτωναν σε πλοία που έδεναν στην προβλήτα (πόντες) δίπλα στις αλυκές, αλλιώς, σωρευόταν στις αλαταποθήκες [4].

Κατά την περίοδο της αγγλικής κυριαρχίας, οι αλυκές τέθηκαν ξανά υπό κρατικό έλεγχο, πρακτική που ακολούθησε και το ελληνικό δημόσιο, μετά την ένωση των Επτανήσων με την Ελλάδα το 1864. Η παραγωγή του αλατιού συνεχίστηκε μέχρι το 1988, όταν το ελληνικό κράτος αποφάσισε να κλείσει τις μη προσοδοφόρες αλυκές στην επικράτειά του.

Από το 2009 στο χώρο των Ενετικών αλαταποθηκών και σε άλλους χώρους φιλοξενείται το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κέρκυρας [5], το οποίο υλοποιεί προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και με διάφορες δράσεις αναδεικνύει την ιστορία των εγκαταστάσεων και του φυσικού περιβάλλοντος της ευρύτερης περιοχής.

Σήμερα τα αλατοπήγια έχουν μετασχηματιστεί σε υδροβιότοπο, που έχει ενταχθεί στο δίκτυο προστασίας NATURA 2000 ως σημαντική περιοχή ανεφοδιασμού για δεκάδες μεταναστευτικά είδη ορνιθοπανίδας (με κυριότερα τα φοινικόπτερα - φλαμίγκο) [6-8]. Γύρω από τις αλυκές, αναπτύσσεται πυκνή βλάστηση από πουρνάρια, σχίνα και κουμαριές, που τη διαδέχονται πανύψηλες αιωνόβιες ελιές.

1. Αλυκές (© ΚΠΕ Κέρκυρας)
2. Τα τηγάνια άμπερα
3. Προσωρινή αποθήκευση αλατιού
4. Αλαταποθήκες

5. Οι εγκαταστάσεις του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
6-8. Ορνιθοπανίδα (© Α. Βλάχου)

1. Salt flats
2. Salt pans
3. Temporary storage of salt
4. The Venetian salt warehouses

5. The premises of the Environmental Education Centre
6-8. Migratory birds

Salt flats of Lefkimmi

The existence of the salt flats of Lefkimmi (Alykes) [1] dates back to the Byzantine era, but is officially recorded in 1456 during the Venetian occupation. The salt trade was a state monopoly and as such, salt production and transport was of utmost importance for both the local and the national economy. After 1681, the salt flats were leased by private citizens. Labourers forced to work there were appointed by the local leaders and were required to remain on the premises throughout the salt production period.

During the first phase of salt production, the sea water would enter the salt flats and be held in special tanks (heaters) to reach the desired temperature. It was then channelled to the salt pans [2] where it would remain long enough to allow the water to evaporate and leave behind the salt. The salt workers then scraped the salt off each pan and loaded it onto railway carts which carried it along a track system to a temporary storage area [3]. Once there, it was either stored in special salt warehouses [4], or sold immediately and loaded onto ships berthed at the dock alongside the salt flats.

The status of the salt flats changed during British occupation, as the government took control of them once again. The Greek government later followed suit when it took over the salt flats after the unification of the Ionian Islands with Greece in 1864. Salt production continued, with varying degrees of success, until 1988, when the Greek State decided to close down the unprofitable salt flats in its territory.

The Environmental Education Centre [5] has been located in the Venetian salt warehouses and other premises since 2009. It runs a number of environmental education programmes and endeavours to showcase the history of the salt facilities and of the environment of the wider region through a variety of actions.

The salt pans have all but disappeared, but they have given way to the development of a wetland, protected as part of the Natura 2000 network. It is an important stop-over point allowing dozens of migratory birds, mainly flamingoes, to recuperate [6-8]. The area around the salt flats and amongst the tall century-old olive trees is densely vegetated by kermes oak, pistacia and strawberry trees.

Η Κέρκυρα της Θάλασσας

Το νησί της Κέρκυρας αναπτύχθηκε στο πλαίσιο που όρισε η θάλασσα. Η γεωγραφική της θέση, στο ανατολικό άκρο του στενού πορθμού του Οτράντο, στην είσοδο της Αδριατικής, καθόρισε τη σημασία που είχε η θάλασσα για το νησί της Κέρκυρας σε όλες τις περιόδους της ιστορίας της. Κομβική ήταν η θέση της αρχαίας πόλης στους δρόμους του ελληνικού αποικισμού και του εμπορίου προς τη Δύση. Τα επιβλητικά οχυρωματικά έργα της Βενετίας στην Κέρκυρα αντικατοπτρίζουν τη σημασία του νησιού για τον έλεγχο της εισόδου της Αδριατικής, κατά την Ενετοκρατία. Ποικίλες άλλες οικονομικές, στρατιωτικές, εμπορικές, ναυτικές και αθλητικές πτυχές διαμορφώνουν τη σχέση της Κέρκυρας με τη θάλασσα.

Ο πλούτος των υδάτινων πόρων της περιοχής στηρίζει μια πλούσια αθλητική δραστηριότητα, κυρίως μέσω της παράκτιας αλιείας. Οι κυριότεροι αθλητικοί ψαράδες συναντώνται στην ανατολική πλευρά, τη μεριά των ηπειρωτικών ακτών, στο ονομαζόμενο στενό της Κέρκυρας. Εδώ βρίσκεται και η πόλη της Κέρκυρας με την κεντρική αγορά, όπου κατέληγαν όλα τα προϊόντα και τα αλιεύματα. Δύο από τα προάστια της πόλης, η Γαρίτσα και το Μαντούκι, ανέπτυξαν έντονη αθλητική δραστηριότητα. Στη νότια Κέρκυρα, άξια μνείας για την αθλητική τους παράδοση είναι τα χωριά Μπενίτσες, Μεσογγή, Πετριτής και η περιοχή της "μπούκας" Λευκίμυς. Εδώ υπήρχαν «σκάλες», δηλαδή αγκυροβόλια που εξυπηρετούσαν τις ανάγκες των γύρω χωριών ευνοώντας την ανάπτυξη της αλιείας.

Οι λιμνοθάλασσες, οι λίμνες και οι ποταμοί της Κέρκυρας έχουν διαδραματίσει, επίσης, σημαντικό ρόλο. Εκεί με φραγμούς δημιουργούσαν τα παραδοσιακά "βιβάρια" παγιδεύοντας τα ψάρια εντός των υγρότοπων, μετατρέποντάς τους, έτσι, σε ιχθυοτροφεία. Οι παλαιότερες αναφορές για την ύπαρξη ιχθυοτροφείου στη λίμνη Κορισσιών ανάγονται στον 16ο αιώνα. Η λιμνοθάλασσα του Χαλικιόπουλου, και η λιμνοθάλασσα Αντινώτη, στη βορειοδυτική Κέρκυρα, διέθεταν τα μεγαλύτερα ιχθυοτροφεία του νησιού.

Οι αθλικές βρίσκονταν σε παραθαλάσσια περιβάλλοντα και διαμορφώνονταν ώστε να διευκολύνεται η εξάτμιση του θαλασσινού νερού μέσω του ήλιου και του αέρα. Το αλάτι αποτέλεσε ένα από τα σημαντικότερα θαλασσινά αγαθά και πηγή εισόδων για την τοπική και την κρατική οικονομία. Οι σημαντικότερες αθλικές του νησιού βρίσκονταν στη Λευκίμμη και η μεγάλη άνθιση τους χρονολογείται τον 15ο αιώνα, υπό τον κρατικό έλεγχο των Βενετών.

1. Η πόλη της Κέρκυρας το 1486 με εμπορικό και ψαρόδικο πλοίο της εποχής (Bernard de Breydenbach, 1486)

2. Ο Πετριτής αποτελεί το σημαντικότερο αθλητικό χωριό της νότιας Κέρκυρας

3. Το βιβάρι στη Λίμνη Κορισσιών
4-5. Οι σωζόμενες εγκαταστάσεις των αθλικών Λευκίμυς μαρτυρούν τη μακρά ιστορία τους. Αποτελούν προστατευμένη περιοχή (Natura 2000) [© φωτ. Α. Βλάχος].

1. The city of Corfu in 1486, with merchant and fishing ships of the time (Bernard de Breydenbach, 1486)

2. Petritis is the most important fishing village in south Corfu

3. Traditional fish farm (vivari) at Korission Lake

4-5. What remains today of the buildings and production facilities of the salt flats of Lefkimi testify to their centuries-old history. They are a protected Natura 2000 area

Maritime Corfu

The development of the island of Corfu was determined by the sea. Its geographical position, at the eastern end of the narrow Strait of Otranto and the entrance to the Adriatic, prescribed the significance the sea held for the island of Corfu throughout its history. The ancient city was in a key position along the routes of Greek colonisation and trade towards the West. The imposing Venetian defensive works in Corfu reflect the importance of the island in controlling the entrance into the Adriatic Sea during Venetian occupation. A great number of economic, military, commercial, naval and fishery activities shaped the relationship between Corfu and the sea.

The wealth of the region's water resources supports a thriving fishing industry that is particularly evident on the eastern side of the island, mostly through coastal fishing. Most of the fisheries are found along the east side, towards the mainland coast in the so-called Corfu strait. Located on this side of the island is Corfu Town, with its central market, where all products and fish catches ended up. Two of the city's suburbs - Garitsa and Mantouki - developed intensive fishing. Other villages noted for their fishing tradition along the island's south side are Benitses, Mesongi, Petritis, as well as the entrance to Lefkimmis, where the river empties into the sea. Anchorage facilities ("skala") served the needs of the surrounding villages, thus facilitating the development of fishing.

Another aspect of the Corfiote fishery is found in inland waters in lagoons, lakes, rivers and marshes. Barriers were constructed to create vivaria and trap fish within the wetlands, converting them into fish farms. There are references to the existence of a fish farm at Korission Lake as far back as the 16th century. Chalikiopoulos Lagoon, 2 km south of the city, and Antinioti Lagoon, in north-west Corfu, housed the largest fish farms on the island.

The salt flats, "alykes" in Greek, are located in seaside environments and are designed to facilitate the evaporation of seawater by exposure to the sun and wind. Salt was one of the most important sea-related commodities and a source of income for the local and state economy. The island's most noteworthy salt flats were located in Lefkimmis and they mostly flourished during the 15th century, under the government control of the Venetians.

Κορακάδες

Το χωριό Κορακάδες, με την φυσικά οχυρή θέση πάνω από τον όρμο του Πετριτί, πρωτοεμφανίζεται στις ενετικές απογραφές το 1583 με 55 κατοίκους. Η προέλευση του ονόματός του εντοπίζεται είτε στην πληθώρα κορακιών στην περιοχή είτε σε κάποιο επώνυμο Κόρακας, το οποίο πλέον έχει εκλείψει. Κατά την Ενετοκρατία ο πληθυσμός του οικισμού αυξάνεται σταθερά απολαμβάνοντας την οικονομική ευμάρεια που προσφέρει το λιμάνι του Πετριτί. Στα μέσα του 20ού αι. οι επαπειλούμενες καταστροφές οδήγησαν τη μεταφορά του πληθυσμού των Κορακάδων στο επίπεδο του, τον Πετριτί. Το γεγονός αυτό οδήγησε σταδιακά στην ερήμωση του οικισμού [1 & 5].

Από τους Κορακάδες, ακολουθώντας παλιούς δρόμους των ψαράδων και των αγροτών, οδηγείτε στα Βασιλάτικα και τους Κουσπάδες. Μέσα από αιωνόβιες ελιές θα καταλήξετε στον παραδοσιακό οικισμό του Χλωμού, όπου οι ψαράδες του Πετριτί πουλούσαν τα καλύτερα και τα περισσότερα αλιεύματά τους.

Βασιλάτικα. Ήδη από τον 16ο αιώνα η οικογένεια Βασιλάτου, από την οποία πήρε το όνομά του ο οικισμός, είχε στην κατοχή της υποστατικά, τα οποία πιθανώς αποτέλεσαν τον πυρήνα του οικισμού των Βασιλάτικων. Στον οικισμό εντοπίζονται χαρακτηριστικά βενετικής αρχιτεκτονικής καθώς και το έμβλημα του λέοντα του Αγίου Μάρκου στη βάση του καμπαναριού της εκκλησίας του χωριού [3].

Κουσπάδες. Παραδοσιακός οικισμός, που δημιουργήθηκε επί Ενετοκρατίας από τον Κούσπα, έναν ντόπιο έμπιστο του Ενετού διοικητή και άρχοντα της περιοχής Κόντε Λίβιου. Τον 19ο αιώνα το χωριό δημιουργεί ένα νέο παραθαλάσσιο οικισμό με το όνομα Μπούκαρη, επίγειο για τις αλιευτικές δραστηριότητες των κατοίκων του. Ο οικισμός που είναι χτισμένος σε λόφο, φέρει όλα τα χαρακτηριστικά των παραδοσιακών χωριών της Κέρκυρας [4].

Χλωμός. Παραδοσιακός οικισμός, ο οποίος αποτελεί ένα από τα παλαιότερα χωριά της Κέρκυρας (13ος αιώνας). Οι πρώτοι κάτοικοι που εγκαταστάθηκαν ήρθαν από το Βυζάντιο ως φυγάδες ή μισθοφόροι των Βυζαντινών. Αργότερα ήρθαν κάτοικοι από την ευρύτερη περιοχή της λιμνοθάλασσας Κορσισίων, λόγω της ελονοσίας. Σε αυτό το φαινόμενο πιθανώς οφείλει και το χωριό την ονομασία του. Στη Βενετική περίοδο το χωριό αποτέλεσε σημείο αναφοράς για την ευρύτερη περιοχή εξαιτίας της θέσης του, η οποία παρείχε κάλυψη και δυνατότητα παρατήρησης της θάλασσας [2].

Κορακάδες / Korakades

Χλωμός / Chlomos

Βασιλάτικα / Vasilatika

Κουσπάδες / Kouspades

Κορακάδες / Korakades

Korakades

The village Korakades, with a natural stronghold position above the bay of Petritis, first appears in Venetian censuses in 1583 with 55 inhabitants. The name either originates from the large number of crows in the area or from a surname "Korakas", which is no longer in use. During Venetian rule, the population of the settlement grew steadily, as it enjoyed the economic prosperity offered by the port of Petritis. In the middle of the 20th century the village was struck by landslides and the population of Korakades was moved to its nearest harbour at Petritis. This led to the gradual abandonment of the settlement [1 & 5].

By following the old roads taken by fishermen and farmers, you reach the village of Vasilatika and Kouspades. Through the century-old olive trees, you reach the traditional settlement of Chlomos, where Petritis fishermen sold the best part of their catch.

Vasilatika. As early as the 16th century, the Vasilatos family, for which the settlement is named, owned a number of farm buildings which may have formed the nucleus of the Vasilatika settlement. The settlement features elements of Venetian architecture, as well as the emblem of the Lion of St. Mark at the base of the bell tower of the village church [3].

Kouspades. A traditional settlement which was created during the Venetian era by Kouspa, a local trusted associate of the Venetian governor and nobleman of the Konte Liviou area. By the end of the 19th century, the population flourished enough to create a new seaside settlement named Boukari, used as a port for the fishing activities of its residents. The settlement is built on a hillside and is typical of traditional Corfiot villages [4].

Chlomos. A traditional settlement, it is one of the oldest villages in Corfu and dates back to the 13th century. The first inhabitants to settle there came from Byzantium as refugees or Byzantine mercenaries who stayed behind in Corfu. Later on, others came from the wider area of Korission Lagoon, as they were forced to move to higher ground due to malaria. It is possible the village owes its name to that fact. During the Venetian period, the village was a point of reference for the greater area because of its position, which offered a good vantage point for monitoring the sea [2].